Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

28. července 2016 *

„Řízení o předběžné otázce — Zemědělství — Nařízení (ES) č. 1/2005 — Ochrana zvířat během přepravy — Dlouhotrvající cesty — Příloha I kapitola V bod 1.4 písm. d) — Délka trvání cesty a doba odpočinku zvířat při přepravě — Přeprava skotu — Pojem ‚odpočinek v délce nejméně jedné hodiny' — Možnost několika přestávek při přepravě — Článek 22 — Prodlení při přepravě — Nařízení (ES) č. 1234/2007 a (EU) č. 817/2010 — Vývozní náhrady — Požadavky v souvislosti s řádným zacházením se živým skotem během přepravy — Nařízení č. 817/2010 — Článek 2 odst. 2 až 4 — Úřední veterinární lékař v místě výjezdu — Zpráva a poznámka na dokladu, který potvrzuje, že zboží opustilo celní území Unie, která se týká splnění nebo nesplnění použitelných ustanovení nařízení č. 1/2005 — Neuspokojivý výsledek provedených kontrol — Článek 5 odst. 1 písm. c) — Závazná nebo nezávazná povaha výše uvedené poznámky ve vztahu k příslušnému vnitrostátnímu orgánu pro výplatu vývozních náhrad"

Ve věci C-469/14

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku, Německo) ze dne 29. srpna 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 14. října 2014, v řízení

Masterrind GmbH

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, D. Šváby (zpravodaj), J. Malenovský, M. Safjan, a M. Vilaras, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Hauptzollamt Hamburg-Jonas S. Heise, jako zmocněnkyní,

— za francouzskou vládu S. Ghiandoni a D. Colasem, jako zmocněnci,

— za Evropskou komisi B. Eggers a B. Schimou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 21. ledna 2016,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu přílohy I kapitoly V bodu 1.4 písm. d) nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97 (Úř. věst. 2005, L 3, s. 1, oprava Úř. věst. 2007, L 3, s. 10, a oprava Úř. věst. 2007, L 9, s. 6) a dále nařízení Komise (EU) č. 817/2010 ze dne 16. září 2010, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o požadavky na poskytování vývozních náhrad v souvislosti s řádným zacházením se živým skotem během přepravy (Úř. věst. 2010, L 245, s. 16).

2 Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla předložena v souvislosti se žalobou v původním řízení, kterou společnost Masterrind GmbH zpochybňuje legalitu rozhodnutí Hauptzollamt Hamburg-Jonas (hlavní celní úřad pro Hamburg-Jonas, Německo) o vrácení zálohy na vývozní náhradu, která byla vyplacena za vývoz šesti kusů chovného skotu do Maroka.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení č. 1/2005

3 Body odůvodnění 11 a 19 nařízení č. 1/2005 znějí následovně:

„(11) Aby se zajistilo jednotné a účinné uplatňování tohoto nařízení v celém Společenství v souladu se základní zásadou, podle níž zvířata nesmějí být přepravována způsobem, při němž by mohlo dojít k jejich zranění nebo zbytečnému utrpení, je vhodné stanovit podrobná pravidla, která se zabývají specifickými potřebami vznikajícími v souvislosti s různými druhy dopravy. Tato podrobná pravidla by měla být vykládána a uplatňována v souladu s výše zmíněnou zásadou a měla by se včas aktualizovat, kdykoli se ukáže, zejména na základě nových vědeckých poznatků, že pro určité druhy zvířat nebo druhy dopravy již nezajišťují její dodržování.

[...]

(19) Nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 ze dne 20. prosince 1985 o harmonizaci určitých sociálních právních předpisů v silniční dopravě [(Úř. věst. 1985, L 370, s. 1; Zvl. vyd. 07/04, s. 21] stanoví maximální doby řízení a minimální doby odpočinku pro řidiče. Proto je vhodné, aby se podobně regulovaly cesty i pro zvířata. Nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 ze dne 20. prosince 1985 o záznamovém zařízení v silniční dopravě [(Úř. věst. 1985, L 370, s. 8; Zvl. vyd. 07/04, s. 28)], stanoví, že je nutno instalovat a používat záznamové zařízení, aby bylo možno účinně kontrolovat dodržování předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy. Je nezbytné, aby tyto zaznamenané údaje byly k dispozici a aby se kontrolovaly s cílem prosazovat limity doby jízdy v rámci právních předpisů o dobrých životních podmínkách zvířat.“

4 Podle článku 3 nařízení č. 1/2005, nadepsaného „Obecné podmínky pro přepravu zvířat“:

„Nikdo nesmí provádět ani nařídit přepravu zvířat způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení.

Kromě toho musí být splněny tyto podmínky:

a) předem byla učiněna všechna nezbytná opatření, aby se minimalizovala délka trvání cesty a uspokojily potřeby zvířat během cesty;

[...]

f) přeprava se uskutečňuje do místa určení bez prodlení a pravidelně se kontrolují a náležitě zajišťují dobré životní podmínky zvířat;

[...]

h) zvířata musí být napojena a nakrmena a musí jim být poskytnut odpočinek ve vhodných odstupech a v kvalitě a množství odpovídajícím druhu zvířat a jejich vzrůstu.“

5 Podle článku 6 odst. 3 nařízení č. 1/2005 mají přepravci povinnost přepravovat zvířata v souladu s technickými pravidly stanovenými v příloze I.

6 Tato příloha obsahuje v kapitole V normy ohledně intervalů napájení a krmení, jakož i délky trvání cesty a doby odpočinku. Bod 1.4 této kapitoly se týká silniční přepravy, mimo jiné skotu s výjimkou telat, v rámci dlouhotrvající cesty, kterou se podle čl. 2 písm. m) nařízení č. 1/2005 rozumí cesta trvající více než osm hodin počínaje okamžikem pohybu prvního zvířete zásilky. V oddíle 1 této kapitoly se uvádí:

„1.1 Požadavky stanovené v tomto oddíle se vztahují na přepravu domácích koňovitých jiných než evidovaných koňovitých a domácího skotu, ovcí, koz a prasat, vyjma leteckou přepravu.

1.2 Délka trvání cesty u zvířat druhů uvedených v bodě 1.1 nesmí překročit osm hodin.

1.3 Maximální délku trvání cesty uvedenou v bodě 1.2 lze prodloužit, pokud jsou splněny doplňkové požadavky kapitoly VI.

1.4 Intervaly krmení a napájení, délka trvání cesty a doba odpočinku při použití silničních vozidel, která splňují požadavky bodu 1.3:
a) Neodstavená telata [...]
b) Prasata [...]
c) Domácí koňovité [...]
d) Všem ostatním druhům zvířat uvedeným v bodě 1.1 musí být po 14 hodinách cesty poskytnut odpočinek v délce nejméně jedné hodiny, zejména pro nakrmení a napojení. Po této přestávce může přeprava pokračovat dalších 14 hodin.

1.5 Po uplynutí stanovených dob musí být zvířata vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin.

[...]

1.8 V zájmu zvířat je možné délky trvání cesty uvedené v bodech 1.3, 1.4 a 1.7 písmenu b) prodloužit o dvě hodiny. Přitom se bere v úvahu zejména blízkost místa určení.

[...]“

7 Článek 22 nařízení č. 1/2005, nadepsaný „Prodlení při přepravě“, stanoví:

„1. Příslušný orgán přijme nezbytná opatření, aby se předešlo prodlení během přepravy nebo utrpení zvířat anebo aby se omezilo na minimum, pokud nepředvídatelné okolnosti brání použít toto nařízení. Příslušný orgán zajistí, aby byla na místě vykládky, na výstupních místech a stanovištích hraniční kontroly přijata zvláštní opatření a přeprava zvířat byla odbavována přednostně.

2. Během přepravy není možno zdržovat zásilky zvířat, pokud to není nezbytně nutné pro dobré životní podmínky zvířat nebo z důvodu veřejné bezpečnosti. Mezi ukončením nakládky a odjezdem nesmí dojít ke zbytečnému prodlení. Pokud je nutné během přepravy pozdržet zásilku zvířat po dobu delší než dvě hodiny, příslušný orgán zajistí, aby byla přijata vhodná opatření týkající se péče o zvířata a případně aby zvířata byla nakrmena, napojena, vyložena a ustájena.“

Nařízení (ES) č. 1234/2007 a č. 817/2010

8 Podle článku 168 nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 ze dne 22. října 2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“) (Úř. věst. 2007, L 299, s. 1), platí, že pokud jde o produkty v odvětví hovězího a telecího masa, jsou poskytování a výplata vývozní náhrady pro živá zvířata podmíněny dodržením právních předpisů Společenství pro dobré životní podmínky zvířat, a zejména předpisů na ochranu zvířat během přepravy.

9 Toto ustanovení je provedeno nařízením č. 817/2010.

10 V bodě odůvodnění 5 posledně uvedeného nařízení se uvádí, že „posouzení tělesného a zdravotního stavu zvířat vyžaduje zvláštní kvalifikaci a zkušenost. Kontroly by měl proto vykonávat veterinární lékař. Navíc by měla být vyjasněna oblast působnosti a vypracován vzor zprávy, aby byly tyto kontroly přesné a harmonizované“.

11 V bodě odůvodnění 7 uvedeného nařízení se mimo jiné stanoví, „aniž jsou dotčeny případy vyšší moci uznané judikaturou Soudního dvora, že porušení těchto ustanovení týkajících se dobrých životních podmínek zvířat nezpůsobí snížení, nýbrž ztrátu vývozní náhrady, která souvisí s počtem zvířat, u kterých nebyly dodrženy požadavky na dobré životní podmínky“.

12 V článku 1 nařízení č. 817/2010 se uvádí, že vývozní náhrada pro živý skot se vyplatí pouze tehdy, jsou-li během přepravy zvířat do prvního místa vykládky ve třetí zemi konečného určení dodrženy články 3 až 9 nařízení č. 1/2005 a v nich zmíněné přílohy a toto nařízení.

13 V článku 2 odst. 2 nařízení č. 817/2010 se stanoví:

„U zvířat, pro něž bylo přijato vývozní prohlášení, úřední veterinární lékař v místě výjezdu v souladu se směrnicí Rady 96/93/ES [ze dne 17. prosince 1996 o osvědčení pro zvířata a živočišné produkty (Úř. věst. 1997, L 13, s. 28; Zvl. vyd. 03/20, s. 197)], ověří, zda:

a) byly požadavky stanovené v nařízení (ES) č. 1/2005 dodrženy od místa odeslání, jak je stanoveno v čl. 2 písm. r) uvedeného nařízení, až do místa výjezdu

[...]

Po provedení kontrol vyplní úřední veterinární lékař v souladu se vzorem uvedeným v příloze I tohoto nařízení zprávu, v níž potvrdí, zda jsou výsledky kontrol provedených v souladu s prvním pododstavcem uspokojivé či nikoliv.

[...] Kopie zprávy se zašle platební agentuře.“

14 Podle odst. 3 a 4 uvedeného článku se stanoví, že je-li uvedený veterinární lékař přesvědčen, že jsou požadavky odstavce 2 splněny, potvrdí toto zjištění na doklad, který potvrzuje, že zboží opustilo celní území Evropské unie, přičemž případně odečte zvířata, u nichž nebyly požadavky nařízení (ES) č. 1/2005 dodrženy.

15 Články 4 a 5 nařízení č. 817/2010 znějí následovně:

„Článek 4

Postup pro výplatu vývozních náhrad

[...]

2. Žádosti o platbu vývozních náhrad [...] by měly být [...] doplněny:

a) řádně vyplněným dokladem uvedeným v čl. 2 odst. 3 tohoto nařízení

[...]

Článek 5

Nevyplacení vývozní náhrady

1. Celková částka vývozní náhrady na zvíře vypočtená podle druhého pododstavce se nevyplatí pro:

[...]

c) zvířata, v jejichž případě se příslušný orgán na základě dokladů uvedených v čl. 4 odst. 2 a/nebo všech dalších dostupných údajů o dodržování tohoto nařízení domnívá, že články 3 až 9 nařízení (ES) č. 1/2005 a v nich uvedené přílohy nebyly dodrženy.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

16 Během měsíce června 2011 podala společnost Masterrind prohlášení o vývozu šesti kusů chovného skotu do Maroka a na základě rozhodnutí hlavního celního úřadu pro Hamburg-Jonas ze dne 13. července 2011 jí byla vyplacena záloha na vývozní náhrady.

17 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že průběh přepravy nákladním automobilem z Northeimu (Německo), kde byla zvířata naložena, do přístavu Sète (Francie), kde byla naložena na loď za účelem další přepravy, byl tento:

— 16. června 2011 od 10:30 hodin: nakládka;

— téhož dne okolo 11:30 hodin: odjezd z místa naložení;

— téhož dne v 19:00 hodin: zastávka ve Wasserbilligu (Lucembursko) za účelem zaopatření zvířat v délce jedné hodiny;

— téhož dne ve 22:00 hodin: zastávka v Épinalu (Francie), druhá přestávka za účelem zaopatření v délce 10 hodin vyžadovaná vzhledem k povinnosti týkající se doby řízení a doby odpočinku, která vyplývá z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 ze dne 15. března 2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy, o změně nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 a (ES) č. 2135/98 a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 (Úř. věst. 2006, L 102, s. 1).

— 17. června v 8:00 hodin: pokračování v cestě;

— téhož dne v 17:00 hodin: příjezd do Sète.

18 Po kontrole, kterou na tomto místě provedl úřední veterinární lékař v místě výjezdu, tento veterinární lékař zapsal do kontrolního dokladu poznámku „Nevyhovělo při úřední kontrole podle článku 2 nařízení (ES) č. 817/2010“, která se vztahovala na všechna zvířata. Následně vyplynulo, že podle posouzení francouzských veterinárních orgánů nesplňuje přeprava skotu bez vykládky požadavky podle nařízení č. 1/2005, pokud celková doba přepravy, včetně nařízené doby odpočinku stanovené pro řidiče nákladního automobilu, přesáhne 31 hodin.

19 Na základě této skutečnosti hlavní celní úřad pro Hamburg-Jonas v rozhodnutí ze dne 5. června 2012 požádal o vrácení zálohy na vývozní náhradu, která byla vyplacena společnosti Masterrind, s příplatkem ve výši 10 %.

20 Poté, co proti tomuto rozhodnutí podala společnost Masterrind stížnost, se tato společnost obrátila na Evropskou komisi se žádostí o stanovisko k výkladu příslušných ustanovení kapitoly V přílohy I nařízení č. 1/2005, která se týkají délky trvání cesty a doby odpočinku. Tento orgán odpověděl, že má za to, že podle těchto ustanovení v případě skotu činí maximální délka trvání cesty nejvýše 29 hodin bez vykládky počínaje nakládkou a včetně odpočinku v délce jedné hodiny ve vozidle, ale že v zájmu zvířat a s ohledem na blízkost místa určení lze délku trvání cesty o dvě hodiny prodloužit, takže délka trvání cesty nesmí nikdy překročit 31 hodin.

21 Rozhodnutím ze dne 19. července 2013 hlavní celní úřad pro Hamburg-Jonas zamítl stížnost společnosti Masterrind, přičemž uvedl, že je vázán posouzením úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu.

22 Společnost Masterrind podala proti tomuto rozhodnutí žalobu k Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku, Německo), v níž tvrdí, že z výrazu „odpočinek v délce nejméně jedné hodiny“, který je uveden v příloze I kapitole V bodě 1.4 písm. d) nařízení č. 1/2005, lze dovodit, že doba odpočinku mezi dvěma fázemi přepravy může být delší než jedna hodina.

23 Podle předkládajícího soudu je pro vyřešení projednávaného sporu potřeba odpovědět na otázku, zda lze z výrazu „odpočinek v délce nejméně jedné hodiny“, který je uveden v příloze I kapitole V bodě 1.4 písm. d) nařízení č. 1/2005, dovodit, že doba odpočinku mezi dvěma fázemi přepravy může přesáhnout jednu hodinu, a dále zda poznámka úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu, které se nachází ve Francii, v níž je uvedeno, že přeprava dotčená ve věci v původním řízení neprobíhala v souladu s tímto nařízením, může být zpochybněna či nikoli u příslušných německých orgánů pro výplatu vývozních náhrad za přepravovaná zvířata.

24 Stran prvního bodu má předkládající soud především za to, že není rozhodné, zda se přeprava dotčená ve věci v původním řízení skládala nikoli ze dvou fází přesunu, jak je stanoveno v uvedeném bodě 1.4 písm. d), ale ze tří, které trvaly v případě první fáze 8:30 hodin, v případě druhé fáze 2 hodiny a v případě třetí fáze 9 hodin, neboť žádná z těchto fází ani dvě fáze společně nepřesáhly maximální délku trvání 14 hodin, která je vymezena v uvedeném ustanovení pro každou ze dvou v něm upravených dob přepravy.

25 Předkládající soud dále s odkazem na znění bodu 15 rozsudku ze dne 9. října 2008, Interboves (C-277/06, EU:C:2008:548) a na bod 18 stanoviska generálního advokáta P. Mengozziho v uvedené věci Interboves (C-277/06, EU:C:2008:162) zastává názor, že uvedené ustanovení ukládá mezitímní přestávku, jejíž délka musí činit alespoň jednu hodinu, ale může být i delší. Předkládající soud se domnívá, že čl. 3 druhý pododstavec písm. c) nařízení č. 1/2005, který vymezuje obecné pravidlo, podle kterého musí být před přepravou učiněna všechna nezbytná opatření, aby se minimalizovala délka trvání cesty a uspokojily potřeby zvířat během cesty, byl unijním normotvůrcem upřesněn, pokud jde o silniční přepravu skotu, pravidlem, které je uvedeno v příloze I kapitole V bodě 1.4 písm. d) uvedeného nařízení, jež stanovuje dobu přestávky v trvání alespoň jedné hodiny, a nikoli v trvání jedné hodiny, jak uváděla Komise.

26 Pokud jde o důvod této přestávky, má předkládající soud za to, že tuto přestávku není nutné využít pouze pro napojení či nakrmení zvířat, přičemž odkazuje na výraz „zejména“ či na odpovídající výrazy, které jsou použity v různých jazykových zněních tohoto předpisu ve výrazu „odpočinek v délce nejméně jedné hodiny, zejména pro nakrmení a napojení“. Uvedená doba odpočinku tak může být odůvodněna, jako je tomu v projednávané věci, dodržením právní úpravy v oblasti doby řízení a doby odpočinku řidičů v silniční dopravě, pokud je zvířatům v této době zároveň poskytováno zaopatření.

27 A konečně předkládající soud je toho názoru, že doby odpočinku mezi dvěma dobami přesunu o maximální délce 14 hodin nemohou samy přesáhnout celkem 14 hodin, tj. maximální délku doby přesunu. Takové omezení, které je podle názoru předkládajícího soudu významně kratší než doba odpočinku v trvání 24 hodin s vykládkou, která je stanovena podle přílohy I kapitoly V bodu 1.5 nařízení č. 1/2005 po uplynutí dvou dob přesunu o maximální délce 14 hodin každé z nich, je odůvodněno menším přínosem doby odpočinku bez vykládky a cílem omezit v co největší možné míře akumulaci dlouhých dob přesunu bez vykládky.

28 Stran druhého bodu, a sice závaznosti poznámky úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu, v níž je uvedeno, že přeprava dotčená ve věci v původním řízení neprobíhala v souladu s nařízením č. 1/2005, ve vztahu k příslušnému orgánu pro výplatu vývozních náhrad, má předkládající soud za to, že zapsání poznámky uvedeným veterinárním lékařem, která se týká jeho posouzení, pokud jde o dodržení uvedeného nařízení, jakož i jeho razítko lze zpochybnit pouze současně s rozhodnutím ve věci samé, kterým orgán příslušný pro vyplácení vývozní náhrady odmítá její přiznání.

29 Uvedený předkládající soud na podporu tohoto názoru zaprvé uvádí, že úkon úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu nemá ve vztahu k vývozci a třetím osobám přímý právní účinek, vzhledem k tomu, že právní postavení vývozce je dotčeno pouze rozhodnutím příslušného orgánu pro výplatu vývozních náhrad. Tento úkon se tudíž jeví jen jako jedna z fází postupu, a to zejména s ohledem na ustanovení čl. 4 odst. 2 písm. a) nařízení č. 817/2010, v němž je podle názoru předkládajícího soudu poznámka provedená úředním veterinárním lékařem v místě výjezdu koncipována jako formální podmínka, jež je splněna bez ohledu na pozitivní či negativní obsah této poznámky, neboť meritorní posouzení je na příslušném orgánu členského státu pro výplatu vývozních náhrad.

30 Předkládající soud zadruhé odkazuje na rozsudek ze dne 13. března 2008, Viamex Agrar Handel (C-96/06, EU:C:2008:158) a na rozsudek ze dne 25. listopadu 2008, Heemskerk a Schaap (C-455/06, EU:C:2008:650), z nichž vyplývá, že kladné vyjádření úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu nepředstavuje nevyvratitelný důkaz dodržení podmínek pro přepravu zvířat, a tudíž nezavazuje příslušný orgán pro výplatu vývozních náhrad, disponuje-li posledně uvedený orgán důkazy, které toto vyjádření vyvracejí.

31 Předkládající soud má konečně za to, že zpráva o výsledku provedených kontrol, kterou musí úřední veterinární lékař v místě výjezdu vypracovat souběžně s uvedením poznámky na vývozní doklad a která musí být určena uvedenému orgánu, obsahuje části, v nichž se projevuje zvláštní veterinární odbornost, o nichž uvedený soud míní, že mají sice zvláštní hodnotu, avšak tato odborná hodnota

nemá žádnou souvislost s ověřováním právní stránky, které provádí platební agentura a jež se týká splnění právních podmínek pro výplatu vývozních náhrad s ohledem na zjištění učiněná tímto veterinárním lékařem.

32 Za těchto souvislostí se Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je nutno pravidlo obsažené v bodě 1.4 kapitoly V přílohy I nařízení Rady č. 1/2005, podle něhož musí být zvířatům po 14 hodinách cesty poskytnut odpočinek v délce nejméně jedné hodiny, zejména pro nakrmení a napojení, předtím než může přeprava pokračovat dalších 14 hodin, vykládat v tom smyslu, že fáze přepravy mohou být přerušeny [...] odpočinkem delším než jedna hodina nebo více dobami odpočinku, z nichž jedna trvá nejméně jednu hodinu?

2) Je platební agentura členského státu vázána poznámkou úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu podle čl. 2 odst. 3 nařízení č. 817/2010 s tím důsledkem, že legalitu [negativního obsahu] této poznámky může posuzovat pouze orgán odpovídající za úkon [tohoto veterinárního lékaře], nebo představuje poznámka úředního veterinárního lékaře pouhou administrativně-procesní náležitost, kterou lze napadnout pouze současně s opravnými prostředky, jež jsou přípustné proti rozhodnutí platební agentury ve věci samé?“

K předběžným otázkám

K první otázce

33 Podstatou první části první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být bod 1.4 kapitoly V přílohy I nařízení č. 1/2005 vykládán v tom smyslu, že v rámci silniční přepravy dotčeného druhu zvířat, zejména skotu, lze dvě fáze přesunu v rozsahu 14 hodin přerušit přestávkou na odpočinek přesahující jednu hodinu.

34 Je třeba uvést, že odpověď na tuto otázku vyplývá výslovně ze samotného znění tohoto ustanovení, podle kterého musí být dotčeným zvířatům poskytnut po 14 hodinách cesty dostatečný odpočinek v délce „nejméně jedné hodiny“. Toto znění je zcela jasné a uvádí, že délka doby mezitímního odpočinku může přesáhnout jednu hodinu.

35 Ovšem, jak uvedl generální advokát v bodech 58, 59 a 62 stanoviska, přeprava živých zvířat musí rovněž, pokud jde o tento aspekt, splňovat obecné podmínky, které jsou uvedeny v článku 3 nařízení č. 1/2005. Taková podrobná ustanovení, která se týkají zvláštních potřeb ve vztahu k různým druhům dopravy, jako je bod 1.4 kapitoly V přílohy I uvedeného nařízení, musí být totiž, jak je uvedeno v bodě odůvodnění 11 uvedeného nařízení, vykládána a používána v souladu se zásadou, podle níž zvířata nesmí být přepravována způsobem, který jim může přivodit zranění nebo zbytečné utrpení, a jež je uvedena v prvním pododstavci uvedeného článku 3 a dále upřesněna určitými obecnými podmínkami, které jsou uvedeny ve druhém pododstavci tohoto článku. Mezi tyto posledně uvedené podmínky patří i podmínky podle písmen a) a f) druhého pododstavce uvedeného článku, podle nichž je třeba minimalizovat délku trvání cesty a zabránit prodlení v přepravě.

36 Pokud jde o „dobu odpočinku“ ve smyslu uvedeného bodu 1.4 písm. d), která musí být poskytnuta zvířatům pro napojení a v případě potřeby nakrmení, je jejím účelem, jak vyplývá z jejího znění, umožnit přepravovaným zvířatům, aby si odpočinula od únavy a zátěže v důsledku předcházející doby přesunu, a rovněž umožnit, aby druhá fáze přesunu probíhala za dobrých podmínek. Pokud přestávka v jízdě vozidla splňuje základní požadavky na odpočinek, lze tuto přestávku považovat za odůvodněnou, přičemž není rozhodující, zda k jejímu prodloužení došlo výlučně za tímto účelem nebo z důvodu jiných požadavků souvisejících s vlastní přepravou.

37 Z toho vyplývá, že délka doby mezitímního odpočinku nemůže být nikdy taková, aby za konkrétních podmínek, za nichž probíhá tento odpočinek a celá přeprava, mohla přepravovaným zvířatům přivodit zranění nebo zbytečné utrpení. Vnitrostátnímu orgánu příslušnému pro vyplacení vývozních náhrad a případně vnitrostátnímu soudu náleží, aby v této souvislosti v každém projednávaném případě provedly vyžadovaná posouzení a zohlednily přitom veškeré příslušné okolnosti, zejména vhodnost přijatých organizačních opatření.

38 Zároveň je třeba uvést, že nařízení č. 1/2005 brání v tom, aby celkové délky trvání cesty a doby odpočinku, které jsou stanoveny v bodě 1.4 kapitoly V přílohy I tohoto nařízení, přesáhly 29 hodin, s výhradou jejich prodloužení o dvě hodiny v zájmu zvířat podle bodu 1.8 této kapitoly, a aniž je dotčeno použití ustanovení článku 22 uvedeného nařízení, která se týkají prodlení při přepravě, pokud nepředvídatelné okolnosti brání použití tohoto nařízení.

39 Konečně, jak uvedl generální advokát v bodech 51 až 55 stanoviska, povolení celkové délky trvání cesty a doby odpočinku, která by překračovala 29 hodin, by bylo v rozporu se zásadou zakotvenou v čl. 3 prvním pododstavci nařízení č. 1/2005, a sice v rozporu s nutností zabránit zraněním a zbytečnému utrpení přepravovaných zvířat, jakož i s požadavky, které z této zásady vyplývají, podle nichž je třeba minimalizovat délku cesty a uskutečňovat přepravu bez prodlení. V této souvislosti podle ustanovení bodu 1.5 kapitoly V přílohy I uvedeného nařízení musí být zvířata po uplynutí dob stanovených v souladu s bodem 1.4 uvedené kapitoly V vyložena, nakrmena a napojena a musí jim být poskytnut odpočinek po dobu alespoň 24 hodin. Tento výklad je dále podporován tím, že v bodě 1.8 této kapitoly se stanoví, že délky trvání cesty stanovené v bodě 1.4 uvedené kapitoly lze prodloužit pouze o 2 hodiny, a to výlučně v zájmu zvířat, přičemž se bere v úvahu především blízkost místa určení.

40 Podstatou druhé části první otázky předkládajícího soudu je, zda musí být ustanovení bodu 1.4 písm. d) kapitoly V přílohy I nařízení č. 1/2005 vykládáno v tom smyslu, že v rámci silniční přepravy dotčeného druhu zvířat, zejména skotu, mohou dvě fáze přesunu v rozsahu maximálně 14 hodin, které musí být přerušeny přestávkou na odpočinek o délce nejméně jedné hodiny, rovněž obsahovat jiné fáze přestávky v jízdě.

41 Bez ohledu na skutečnost, že by nebylo reálně možné uložit řidičům vozidel přepravujících dotčená zvířata povinnost, aby uskutečnili přestávku v jízdě až po uplynutí maximální doby přepravy v rozsahu 14 hodin, je třeba uvést, že za běžných podmínek představují fáze přepravy, během nichž se vozidlo neúčastní silničního provozu a je zaparkováno, objektivně menší zátěž pro přepravovaná zvířata než fáze přesunu, jak vyplývá z definice „místa odpočinku“, která je uvedena v čl. 2 písm. t) nařízení č. 1/2005 a podle které se jím rozumí „místo, kde je cesta přerušena, jiné než místo určení,“ a z určitých částí stanoviska o dobrých životních podmínkách zvířat během přepravy, které vypracoval dne 11. března 2002 Vědecký výbor pro zdraví a dobré životní podmínky zvířat, v nichž se zdůrazňují nepříznivé dopady pohybu vozidla na dobré životní podmínky přepravovaných zvířat. Z toho vyplývá, že okolnost, že se fáze přesunu v maximálním rozsahu 14 hodin skládá z jedné nebo více fází přestávky v jízdě, v zásadě nemusí být považována za nepříznivou z hlediska dobrých životních podmínek zvířat.

42 Tato fáze dodatečné přestávky nebo více z těchto fází musí být ovšem odůvodněny požadavky, které souvisí s vlastní přepravou, a dále v souladu s bodem 1.4 písm. d) kapitoly V přílohy I nařízení č. 1/2005 musí být připočteny k fázím přesunu pro výpočet doby přesunu v maximálním rozsahu 14 hodin, jejíž součástí tyto fáze jsou.

43 Na první otázku je proto třeba odpovědět tak, že ustanovení přílohy I kapitoly V bodu 1.4 písm. d) nařízení č. 1/2005 musí být vykládáno v tom smyslu, že v rámci silniční přepravy předmětného druhu zvířat, tj. zejména skotu s výjimkou telat, může doba odpočinku mezi dvěma dobami přesunu v zásadě překročit jednu hodinu. Pokud však tato délka trvání přestávky překročí jednu hodinu, nesmí být taková, aby za konkrétních podmínek, za nichž probíhá tento odpočinek a celá přeprava, mohla přepravovaným zvířatům přivodit zranění nebo zbytečné utrpení. Kromě toho délky trvání cesty a dob odpočinku celkem, jak jsou stanoveny v bodě 1.4 této kapitoly, nesmí přesáhnout 29 hodin, s výhradou

možnosti jejich prodloužení o dvě hodiny v zájmu zvířat podle bodu 1.8 uvedené kapitoly, a aniž je dotčeno použití ustanovení článku 22 uvedeného nařízení v případě nepředvídatelných okolností. Dále platí, že doby přesunu, z nichž každá může činit maximálně 14 hodin, mohou zahrnovat jednu či více fází přestávek. Tyto fáze přestávek musí být připočítány k fázím přesunu za účelem výpočtu celkové délky doby přesunu v maximálním rozsahu 14 hodin, jejíž součástí tyto fáze přestávky jsou.

Ke druhé otázce

44 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda má být nařízení č. 817/2010 vykládáno v tom smyslu, že příslušný orgán pro výplatu vývozních náhrad je vázán poznámkou, kterou úřední veterinární lékař v místě výjezdu uvedl na doklad, který potvrzuje, že dotčená zvířata opustila celní území Unie, v níž se uvádí, že v případě všech nebo některých z těchto zvířat nebyla během jejich přepravy dodržena příslušná ustanovení nařízení č. 1/2005.

45 Zaprvé je třeba uvést, že podle čl. 2 odst. 2 až 4 nařízení č. 817/2010 se úkon úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu omezuje na ověření dodržení použitelných ustanovení nařízení č. 1/2005 a na vypracování zprávy, jejíž kopii zasílá příslušnému orgánu pro výplatu vývozních náhrad, v níž jsou potvrzeny výsledky provedených kontrol, přičemž tyto výsledky jsou rovněž uvedeny v poznámce na dokladu, který potvrzuje, že zboží opustilo celní území Unie

46 Naproti tomu podle čl. 5 odst. 1 písm. c) nařízení č. 817/2010 je na příslušném orgánu pro výplatu vývozních náhrad, aby posoudil, zda v rámci dotčené přepravy byla či nebyla dodržena použitelná ustanovení nařízení č. 1/2005, neboť příslušné rozhodnutí musí být přijato na základě dokumentů uvedených v čl. 4 odst. 2 nařízení č. 817/2010 nebo všech dalších dostupných dokladů, které se týkají dodržení posledně uvedeného nařízení. V uvedeném čl. 4 odst. 2 se v případě části přepravy prováděné na území Unie stanoví požadavek předložení dokladu, který potvrzuje, že zboží opustilo celní území Unie, který vyplní úřední veterinární lékař v místě výjezdu podle čl. 2 odst. 3 nebo 4 posledně uvedeného nařízení. Kromě toho je mezi doklady, které má tento orgán k dispozici, uvedena i zpráva tohoto veterinárního lékaře podle čl. 2 odst. 2 druhého pododstavce uvedeného nařízení. Tato zpráva, která se vyplní v souladu se vzorem uvedeným v příloze I uvedeného nařízení, obsahuje podrobné údaje, jakož i poznámky, které případně umožní příslušnému orgánu pro výplatu vývozních náhrad, aby se seznámil s odůvodněním okolností, na jejichž základě považoval úřední veterinární lékař v místě výjezdu výsledky kontrol, které byly provedeny u části nebo všech přepravovaných zvířat, za neuspokojivé, a které jej vedly k tomu, aby toto zjištění uvedl na dokladu, který potvrzuje, že zboží opustilo celní území Unie, jak je stanoveno v uvedeném čl. 2 odst. 4.

47 Zadruhé je třeba připomenout, že Soudní dvůr, který rozhodoval v rámci dříve platného nařízení o opačné situaci, kdy poznámka, která se týkala dodržení příslušných požadavků nařízení v oblasti přepravy živých zvířat, kterou uvedl veterinární lékař v místě výjezdu, obsahovala závěr o uspokojivém výsledku kontroly uvedeného veterináře, učinil závěr, že takto vyjádřené zjištění veterinárního lékaře nepředstavuje nevyvratitelný důkaz dodržení těchto podmínek, a tudíž nezavazuje příslušný orgán pro výplatu vývozních náhrad za skot, disponuje-li objektivními a konkrétními důkazy, které prokazují opak (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. března 2008 Viamex Agrar Handel, C-96/06, EU:C:2008:158, body 34, 35, 37 a 41, rozsudek ze dne 25. listopadu 2008, Heemskerk a Schaap, C-455/06, EU:C:2008:650, body 25 a 30).

48 Vzhledem k tomu, že se ustanovení relevantní pro uvedené rozsudky v podstatě shodují se současnými použitelnými ustanoveními, zůstává závěr vyplývající z uvedené judikatury nadále platným.

49 Přitom pokud lze zpochybnit zjištění úředního veterinárního lékaře v místě výjezdu, jestliže má za to, že zvířata byla přepravována v souladu s podmínkami, jejichž dodržení je vyžadováno pro vyplacení vývozní náhrady, není důvod k tomu, aby tomu bylo jinak v případě negativního výsledku zjištění.

50 Z toho plyne, že podle ustanovení nařízení č. 817/2010 rozhodnutí ohledně splnění podmínek pro nárok na výplatu vývozních náhrad, zejména pak podmínek v oblasti dodržování použitelných požadavků nařízení č. 1/2005, náleží do pravomoci příslušného vnitrostátního orgánu pro výplatu těchto náhrad, neboť informace uvedené úředním veterinárním lékařem v místě výjezdu v rámci spolupráce mezi těmito dvěma subjekty zavedené nařízením č. 817/2010 jsou sice důkazem, avšak důkazem vyvratitelným.

51 Toto konstatování platí tím spíše v takovém případě, o jaký se jednalo ve věci dotčené v původním řízení, kdy se vyjádření tohoto veterinárního lékaře netýká posouzení tělesného a zdravotního stavu zvířat, které podle bodu odůvodnění 5 nařízení č. 817/2010 vyžaduje zvláštní kvalifikaci a zkušenost, což odůvodňuje, aby kontroly vykonával veterinární lékař. Domněnka relevance, která se běžně váže k posouzením, která provede odborník v oblasti své odbornosti, se nepoužije, pokud se tato posouzení týkají otázek, které nespadají do této oblasti odbornosti.

52 Na druhou otázku je tedy třeba odpovědět tak, že nařízení č. 817/2010 musí být vykládáno v tom smyslu, že příslušný orgán pro výplatu vývozních náhrad není vázán poznámkou, kterou úřední veterinární lékař v místě výjezdu uvedl na doklad, který potvrzuje, že dotčená zvířata opustila celní území Unie, v níž se uvádí, že v případě některých nebo všech z těchto zvířat nebyla během přepravy dodržena použitelná ustanovení nařízení č. 1/2005.

K nákladům řízení

53 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Ustanovení přílohy I kapitoly V bodu 1.4 písm. d) nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/EHS a nařízení (ES) č. 1255/97 musí být vykládáno v tom smyslu, že v rámci silniční přepravy předmětného druhu zvířat, tj. zejména skotu s výjimkou telat, může doba odpočinku mezi dvěma dobami přesunu v zásadě překročit jednu hodinu. Pokud však tato délka trvání přestávky překročí jednu hodinu, nesmí být taková, aby za konkrétních podmínek, za nichž probíhá tento odpočinek a celá přeprava, mohla přepravovaným zvířatům přivodit zranění nebo zbytečné utrpení. Kromě toho délky trvání cesty a dob odpočinku celkem, jak jsou stanoveny v bodě 1.4 písm. d) této kapitoly, nesmí přesáhnout 29 hodin, s výhradou možnosti jejich prodloužení o dvě hodiny v zájmu zvířat podle bodu 1.8 uvedené kapitoly, a aniž je dotčeno použití ustanovení článku 22 uvedeného nařízení v případě nepředvídatelných okolností. Dále platí, že doby přesunu, z nichž každá může činit maximálně 14 hodin, mohou zahrnovat jednou či více fází přestávek. Tyto fáze přestávek musí být připočítány k fázím přesunu za účelem výpočtu celkové délky doby přesunu v maximálním rozsahu 14 hodin, jejíž součástí jsou tyto fáze přestávky.**

2) **Nařízení Komise (EU) č. 817/2010 ze dne 16. září 2010, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o požadavky na poskytování vývozních náhrad v souvislosti s řádným zacházením se živým skotem během přepravy, musí být vykládáno v tom smyslu, že příslušný orgán pro výplatu vývozních náhrad není vázán poznámkou, kterou úřední veterinární lékař v místě výjezdu uvedl na doklad, který potvrzuje, že dotčená zvířata opustila celní území Evropské unie, v níž se uvádí, že v případě některých nebo všech z těchto zvířat nebyla během přepravy dodržena použitelná ustanovení nařízení č. 1/2005.**

Podpisy